

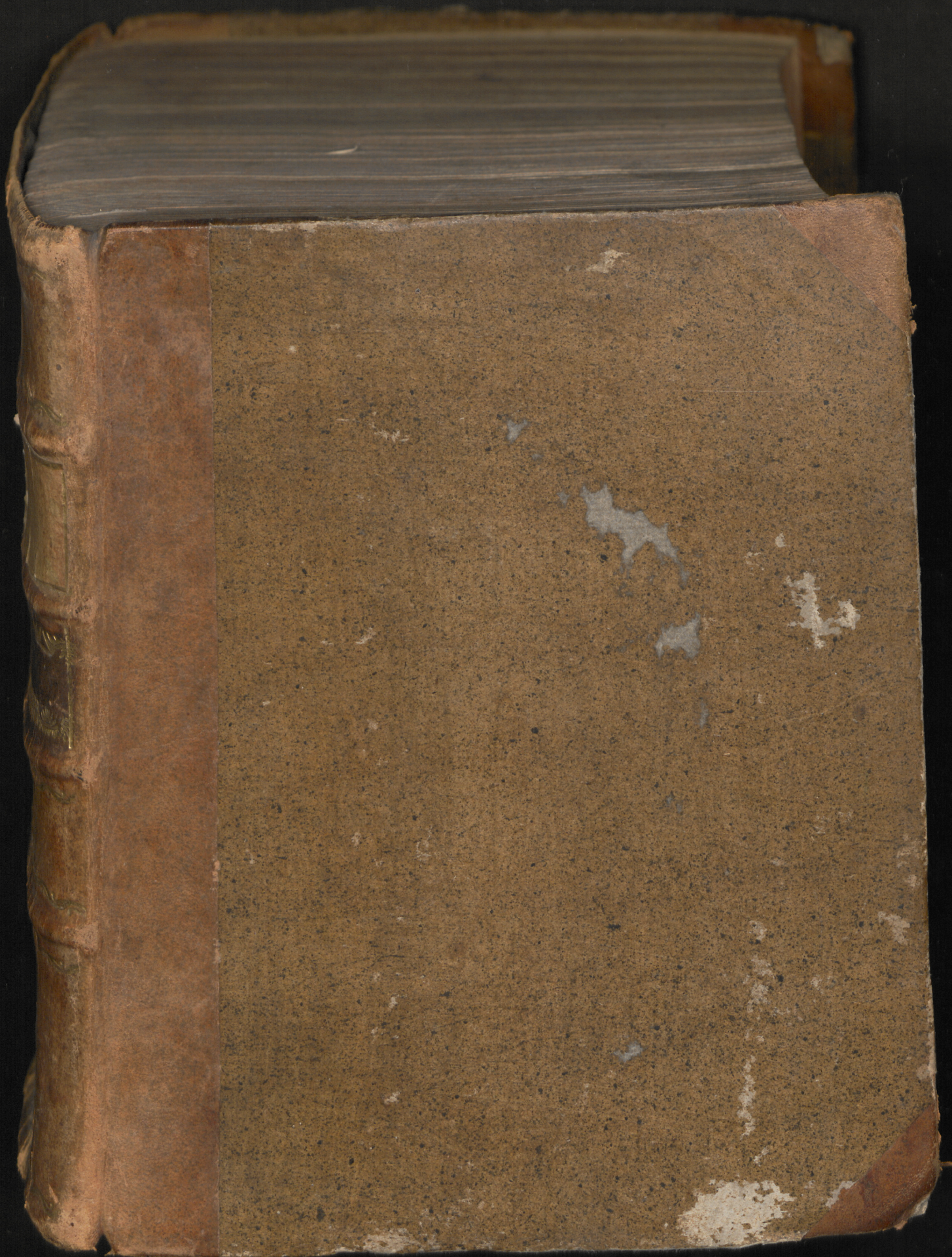
**Dispvatio Ivris Clientelaris De Simvl Investitis Fevdum Individuum Possidentibvs
Morte Vnivs Ad Renovationem Non Adstrictis : Qvam Rectore ... Ac Domino
Domino Friderico Hassiae Landgravio ...**

Marburgi: Typis Müllerianis, 1760

<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1866196480>

Druck Freier Zugang

V.K. — 2 (105.)

1. Sch
2. Sch
3. Sch
4. Sch
5. Br
6. Br
7. Co

9. Ga
10. G
11. de

12. Gr
13. G

14. G
15. G

16. G
17. G

18. G
19. G

20. G
21. G

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

1. Schwertius de matrimonio feminae imperantis cum marito subdito
2. Schwoppe ad Sct. Vellejanum.
3. Schwendendorffer de privilegiis virginum
4. Schubert de iustitia transactionis testamenti tabulis non inspectis ob
sublatam vicefimam hereditatum.
5. Buder de testamentis episcoporum Germaniae.
6. Buder de iure doctorum ad canonicatus
7. Casen de iure dotis marito in pactis dotalibus concessa portionem fra-
tanium non excludente.
8. Casen singulana juris Anhaltini de rebus creditis et de processu
executivo.
9. Casen de prerogativa dierum et mensium in devolvendis hereditatibus
unius Cagn ut dicitur quod nobis fuit.
10. Grosse de testamentis.
11. de Grothaus Statuta Stadensia de anno 1279.
12. Gruppen non advocaten sunt in unobolunum pacti sui advocatos unius
sunt fassus, cuius non sui proconetis.
13. Gruppen de amoni illecebris. Tribus capitulis aut Charmiren.
14. Groening de praescriptione contra civitates.
15. Groning. de iure electionis regis Romanorum vivente imperatore.
16. Grollmann de epistola hominis ultima.
17. Grollmann de revocatione iuramenti judicialis.
18. Gribner de litione fundi sub hasta venditi.
19. Gribner de hypothecis tacitis restituendis.
20. Gribner Centuria selectarum observationum fori ecclesiastici.
21. Graun de perpetua delictorum divisione in publica et privata, mori-
bus nobis.
22. Graeff de iuribus praecipuis et singularibus jurisdictionis patrimo-
nialis.
23. Petermann de testamentis impuberum.
24. Schumann de politico Europae systemate.
25. Hanacius de vasallo provido in causa domini directi dubia.
26. Schaeff de probatione devolutionis a primo acquirente feudi
27. Martini natus ex sponsa successoris in feudo expro.
28. Boenhardt de simul investitis feudum individuum possidentibus
morte unius ad renovationem non adstrictis.
29. Rudloff Unus non in Danabum aut hayswylis aut Huiscaunavargis.
30. Rudloff de pactis successoris illustrium et nobilium Germaniae,
quoniam iis quae pacta confraternitatis appellantur.
31. Rudloff de consensu in alienationem feudi interposito, retractum
non excludente.

32. Rudloff de confirmatione Caesarea iuris primogeniturae in pa-
milis illustribus Germaniae imperio in feudis imperii.
33. Idem petitione renovationis investiturae quod modo neglecta, fu-
rum amitti.
34. Idem de revisionis effectu suspensivo in causis ecclesiasticis re-
ligiosis.
35. Idem. Umbra dei nussprindende Thimm des Cammergerichts bei
nimm Thimm Gneisspit des Reichs.
36. Hoffmann de simul investitis feudum individuum iurisdictionibus,
more unius ad renovationem non adfectis.
37. Hoffmann pro publicum quod in S. R. I. interregni magni tem-
poribus obtinuit.
38. Dietmar de teste in propria causa.
39. Hoffmann Stemma Babenbergico Austriae emendatum et il-
lustratum.
40. Hoffmann Acta et foedera Imperatorum Rom. et Francorum re-
cto primae stirpis.
41. Hoffmann. L. V. F. Tertulliani quae supersunt omnia in mon-
tano scripta videri.
42. Hoffmann de patrimonio privato principis. (Chatoul Guder)
ejusque privilegia et iura.
43. Crell de ingenio Francorum orientalium poetico.
43. Simon de ingenio Francorum orientalium poetico.
44. Dietmar de iuribus et privilegiis civitatum imperii, in parte Augu-
stae Vindelicorum.

DISPV TATIO IVRIS CLIENTELARIS
DE

SIMVL INVESTITIS
FEVDVM INDIVIDVVM
POSSIDENTIBVS MORTE VNIVS
AD RENOVATIONEM NON ADSTRICTIS

QVAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO ET POTENTISSIMO PRINCIPE
AC DOMINO

DOMINO FRIDERICO
HASSIAE LANDGRAVIO PRINCIPE HERSFELDIAE
COMITE CATTIMELIBOCI DECIAE ZIEGENHAINAE
NIDDAE SCHAVMBV RGI ET HANOVIAE RELIQA

SVB PRAESIDIO

VIRI ILLVSTRIS ATQVE EXCELLENTISSIMI
IO. ANDREAE HOFMANNI

I. V. D. PROF. PVBL. ORDINAR. ET FACVLTAT. IVRID.

ADSESSOR.

PATRONI AC STVDIORVM PROMOTORIS
AETERNVM DEVENERANDI

DIE XXIV MART. c18cclx

PVBLICE VENTILANDAM PROPONIT

AVCTOR ET RESPONDENS

CHRISTIAN. ADOLPH. BOENHART
ISENACENSIS.

MAR BV RGI
TYPIS MÜLLERIANIS.

DISPUTATIO IURIS CIVILIS
DE
SIMUL INVESTITIS
REVDVM INDIVIDVVM
POSSIDENTIBVS MORTE VNIVS
AD RENOVATIONEM NON ADSTRICTIS
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
TARENSSIMO ET POTENTISSIMO PRINCIPIS
AC DOMINO
DOMINO FRIDERICO
HASAE LANDGRAVI PRINCIPIS HERETILLAE
LOTHARII GATHMEI DEIUS REGENS
HIDDE SCHWABEN ET HANNOVER RECTORIS
SVM ET TESTIS
IO. ANDREA HOFMANNI
A. D. 1708. IVUL. ORDINE ET FACULTATE PVD.
PATERNO AC SUPREMO TRONATO
AFTERNO LEVNERANDI
DIE XVII. MART. CLXXX.
PVBLCHE VNIVERSITATIS PROPOGNA
RECTOR ET RESPONDENS
CHRISTIAN. ADOLPH. BOENHART
LEHNACENSIS
HABVCI
TITVS MULLERIANVS

RATIO DICENDORVM.

Mulci sane laudi et honori sibi ducunt, et iam pridem duxerunt, a sententiis aliorum, praesertim in rebus paullo difficilioribus, recedere, reiectis, illisque elusis, infucatae et purioris scientiae cupidis, suam opinionem obtrudere, et falsum pro vero venditare. Inde non est, cur miremur, quod omni fere aevo scientiarum genera dissensibus scatuerint, et nostra adhuc aetate deformia reperiantur quam plura, quibus efficitur, ut parum solertiores in errores ruerint non pauci. Tametsi autem non defuerint, qui optime in commune suis conatibus consulere voluerent, cum cautionis diligentia ac studio in conciliationem textuum iuris ancipitum, ac sententiarum incubuerunt dissonarum, omnem licet nauauerint operam, modum tamen dissentendi studio statuere non suffecerunt. Praesertim vero malum hoc dissensionum iurisprudentia clientelarum sibi accersuit, quod ex eo luculentius patet, quia consuetudinibus antiquitus fluctuantibus introducta reperitur,

A

ritur,

ritur, quibus cum circumspectione vti debemus, quasque diuersi vario modo interpretari soliti sunt. Plerumque quidem litterarum clientelarium tenorem, qui omni feudorum naturae et iuri derogare dicitur, sedulo introspicere, et verborum significatum, quorum nullum otiose positum esse censetur, eruere, eoque deficiente, legitimam obseruantiam praesertim curiae cuiusque propriam, oraculum illud summum, consulere admonemur. At perquam ieiune. Iam vero in casu, quem perquiris indagando, nullam, aut si fortassis inuenies, controuersis iactitatum animaduertes obseruationem. Dictae litterae, quamuis cum subortae lites ex illis facillime dirimi, tum natura feudi concessi optime cognosci possit (a); tamen vt plurimum nimis generales interpretum conatus detinent suspensos, et illorum intercipiunt operas coeptas, vt satietate defessi cum nausea desistant. Praeterea si intueris, efflagitans causae decisionem, praeiudicia illa, ex tripode quasi dicta, quibus se implicant iurisconsulti, infinitas sibi inuicem contradicentes et concertationum plenas magis sententias, quam indubitatum reperies responsionem. Tutissimam ergo viam ibis, si penitus ipsos fontes, rationemque cuiuscunque instituti, perscrutatus eris (b). Nec volupe est, nec scopo conuenit, eiusmodi opinionum enarrationibus, quibus interpretes delectantur, heic immorari. Ne vero omnes silentio praeteruehisse videar, vnam tantum commemorare licebit. Illud insigne et certe non postremum renouationis inuestiturae principium: toties renouatio est necessaria, quoties persona aut domini, aut vassalli

(a) Vir illustris IOANNES IACOBVS SORBER in diss. de *brocardico: iura vigilantibus sunt scripta* SIX P. II.

(b) B. IO. ADAM KOPP in dem vorberichte zu den auserlesenen proben des Teutschen lehnrechts P. I p. 26, P. II § 5 p. 13.

vasalli mutatur, tanto latius patet, quo certius est, neminem leui iuris feudalis scientia imbutum absque opprobrii nota hoc fugere posse. Quodsi tamen ulterius scitamus: an, cum plures feudum indiuiduum possident, vnius consortis morte reliqui renouare necesse habeant? quaestionem, quae cruce interpretibus figere solet, eorum ingenia in diuersas partes distringendo deprehendimus. Sunt sane multi, quibus affirmantem sententiam tueri placuit, reliquis nimirum simul clientela praeditis onus petendae renouationis iniungentes, ne illorum ius in feudo quaesitum dominus labefactet, quos sedulo affectantur curiae clientelares, et a consortibus simul inuestitis laudemiorum quantitates lubenter exigunt. At in illorum sententiam discessionem facere, rationes eorum, quibus negantem (c) propugnare magis arrisit, me retardant; cum negantium sententiam veriore et analogiae iuris clientelaris magis consentaneam existimarem. Quamobrem animo statim mecum deuolui, illorum argumenta adeo digna esse, ut paullo accuratius expendantur, nec non iustiori ordine proponi, et illis quoque nonnulla haud contemnenda superaddi possint. Operae igitur pretium me facturum esse putavi, huic quaestioni, ut reor, haud ignobili, speciminis loco, manus adponere, ut in diluendis ac confutandis affirmantium argumentis, vires meas periclitari possem, et quidquid illae valerent, experiri. Quo vero vtrunque proposita argumenta accurata animi lance feliciter possint ponderari, ex fontibus imis, ne fortassis sine ordine incederetur, quaedam praefari, arbitratus sum.

A 2

§. I

(c) Horum argumenta exposuerunt: perillustis et magnificis IO. GEORG. ESTOR in den aus-

erlesenen Kleinen Schriften P. I cap. 2 § 27 p. 94. TOB. BARTH in *diff. in praxi* 180.

§. I

CONSTITVTIO FEVDI EIVSQUE
EFFECTVS.

Perspicuum est, constatque inter omnes, in omni negotio, quo translationem rei meditamur, duo obuenire fedulo secernenda, vtpote promissio rei, quae titulum et ius personae cohaerens producit, et actiua illius concessio, qua transferens rem ex nexu domini sui dimittit, accipiens vero adprehendendo rem suam facere declarat. Quod si vero contingit, vt res in feudum concedenda a domino promissa fuerit cuidam fidem spondenti, quod constitutionem (d) feudi et contractum feudalem nominant, non potest non actio contra dominum, vt id, quod pollicitus est, seruet, nasci (e), adeo, vt, si vassallus spe feudi consequendi culpa promissoris excidit, hic, aestimatione feudi oblata, fidem suam minime liberet, nisi id, quod interest, in subsidium simul praestiterit (f).

§. II

(d) IO. IAB. MASCOV *de iure feudorum* cap. 4 § 1 p. 67. Haeresin veterum merito ridemus, qui, dum summa imis miscunt, per inuestituram demum feudum constitui asseruerunt, addita satis incongrua ratione, modos constituendi et adquirendi feudum, non discrepare, GOTHOF. ANTONIVS in *disp. feud.* 4 § 2 p. 103, et quos allegat ERICUS MAVRITIVS in *decade positionum controuersarum ex iure feudali et materia de modis adquirendi et constituendi feudum* § 1, 2, pag. 3, cum potius inuestitura perficit id, quod in nudis conuentis antea constituit; ac-

cedit, vt pactionibus, qualis est constitutio feudi, celeberr. CARL FRID. MOELLER in *distinction. iur. feud.* cap. XII dist. 2 p. 258, nunquam iura realia et rerum dominia transferantur, l. 20 cod. de pactis.

(e) NIC. VIGELIVS in *methodo practicarum observationum camerae Imper.* lib. III, cap. XXIII reg. XXXIII, p. 650.

(f) I F. VII in fin. IO. BORN *de expectatiua* c. VII §. 6 p. 24, HEINR. ANDR. KOCH *de expectatiua et inuestitura feudali* cap. I § 21 p. 43, HERM. VULTEIVS *de feudis* lib. I p. 497 n. 7.

§. II

TRADERE ATQVE INVESTIRE. VNDE HAEC
NOMINA DESCENDANT?

Promissores datae fidei memores, si transferunt res promissas, quod adhibitis variis solemnitatibus, praesertim antiquis temporibus, fieri solebat (g): tradere, et si eo modo rem immobilem per iudicem transferre curant, iure Germanico: inuestire dicuntur (h), nostratibus dictum *einvesten*, a voce: *vest*, quod firmum denotat, descendens (i), ut hic inuestiendi modus quasi munimentum adiceret dominio impertito; inde procul dubio nomen *des veste-geltes* promanauit, quae iudici in emtione immobilium penditur, et libri, qui eiusmodi translationes loquuntur, *veste-bücher* sunt dicti; certissimo indicio, illorum sententiam (k) naevis laborare, qui a vestibus, quibus in ipso actu inuestiendi vasalli condecorati fuerint, nominis rationem depromunt. Nam, posita ea inuestitura iudiciali, omnibus, cuiuscunque sint indolis, rebus, propria (l), inuestituram feudalem, ut ponam, a me impetrare non potui.

§. III

INVESTITURA FEVDALIS QUID SIT?

Ex quibus haud difficulter patescit, quid sub inuestitura feudali, quam elegantioribus litteris instaurandis

A 3

operam

(g) B. IO. RVDOLPH EN-
GAV in elem. iur. Germ. lib. II tit.
XVII § 341 p. 447.

(h) Vir perillust. IO. GEORG.
ESTOR in der bürgerlichen
rechtsgelahrtheit der Teutschen,
quae cura Domini Praefidis in lucem
prodiit P. I §. 1856 sqq. P. II § 3605
sqq. p. 2790 sqq. § 2905.

(i) GOTHOF, ANTO.

NIVS l. c. *disp. feud.* 4 th. I (c)
p. 102, FLEISCHER in *institut.*
iur. feud. p. 465

(k) IO. PETER de LVDE-
WIG in *diff. de prorogatione inuesti-*
turae § 5 p. 13; B. G. STRUVIUS
in *elem. iur. feud.* cap. XI § I.

(l) WACHTER in *glossario* p.
792.

operam insignem nauantes inaugurationem beneficiariam limatius nuncupare solent, intelligatur? Erroris autem nemo me arguet, si illam hic per traditionem rei feudalis legitimam personae capaci factam definio.

§ IIII

REGALIA QVOMODO IN FEVDVM CONCEDVNTVR?

Per inuestituram res feudales transferuntur (§ 3). Perinde vero est, num sint vere tales, an quae his exaequantur, videlicet iura. Profecto naturae feudorum non obstat, quin regalia, et ex his eximiora principibus alias propria nexui feudali subiici et nobilibus inferioribus in clientelam beneficiariam concedi possent (m); ea ratione, vt, his indultis, omne concurrendi studium conferentibus penitus adimatur, ne vasallorum iuri quaesito vis fieret; modo exceperis inspectionem supremam, ne fortassis beneficia illa insignia in abusus prorumpant; quam ob causam, ne illud contingat, iustius semper erit, quandam curam concedentibus haud denegare (n). Verum enim vero bene tenendum est, hunc iurium regionum vsum nullo pacto ipsi vasallo superioritatem transcribere territorialem (o), quae ex omni parte incolumis concedenti refer-

(m) De teloniis hoc demonstratum dedit, vir generosissimus GVLIELMVS FERDINANDVS de SCHIRNDING in diff. de separandis ab allodio rebus feudalibus, sub praesidio viri perillust. ac magnifici IO. GE. ESTORIS habita, § 74 pag. 52.

(n) IO. SCHILTER in notis ad G. A. STRUVII *Synagoga iur.*

feud. cap. VI § 18 num. § p. 50, vir perill. de SENCKENBERG in *primis lincis iur. feud.* § 206 p. 222.

(o) arg. I. P. Osnabr. art. V § 44, vir perillust. L. B. de CRAMER in obs. 82 p. 257 in fin. IO. HEINR. HILDEBRAND de iure regali in alieno territorio superioritatem non inferente.

reseruata semper praesumitur (p). Docet hoc exemplum abbatissae Essensis, cui sententia Augustae Camerae Imperialis 1670 lata superioritatem territorialem addixit, quamquam ciuitas huius nominis non pauca exerceat regalia (q). Vt alia genera regalium: centies iam exposita, quae principes relinquere consueuerunt, taceamus, alterum alterumque ex litteris inuestiturae, quae in manus inciderunt, heic annotare licitum erit. Comites Waldeciae in viros auitis imaginibus insignes, de Dalwigk, circa annum 1473 iurisdictionem hisce verbis contulerunt: mit dem freien stuhl - - - in brüchen, buße, mit den gerichtten Danbie, mit geboten und verboten cet. et lite super illius exercitii limitibus coorta, transactione 1579 subsecuta, aggratiandi ius sequentibus adiectum est verbis: sollte aber gnade in die sache gewendet werden, das soll iederzeit mit rath und wissen ermeldter grafen durch die von Dalwigk beschehen. Quae binae concessionem omnem admirationem mouent, quo certius est, antiquis temporibus neminem in regno Germaniae iurisdictionis criminalis potestatem habuisse, qui non eandem a rege Germanorum accepisset. Eam exercuerunt primum vi officiorum suorum, deinde virtute inaugurationis beneficiariae ac concessionum longissimique usus iure hereditario, duces, comites varii generis, aduocati atque praefecti urbium, ac quandoque sculteti (r), nobilibus hodiernis inferioribus prorsus exclusis (s).

(p) IO. NIC. HERT de superior. territor. § 4 & § 8, L. B. de LYCKER de superioritate territor. § 4 & 8 p. 66.

(q) De LVDOLFF obs. 33 p. 99 vol. I.

(r) Vir. illust. CHRIST. GOTTL. BUDER in lectu dignissima disp. de modis adquisitae a

§ V
ciuitatibus Germaniae mediatis iurisd. crimin. len. 1749 § 1 & 2.

(s) GVNDLINGII disp. de feudis vixillis § XVIII p. 48. V. C. CHRIST. GOTTL. RICCVS vom landsässigen adel in Teutschlande cap. 19 § 37 p. 205, sq., LVDOV. GOECKEL de forma iurisdictionis crimin. apud Germanos § 22 p. 30.

§. V

FEVDA SOLITARIA ET COMMVNIA SVNT.

Hodie vero illis, sint quaecunque velint, rebus, potiuntur vasalli; ideoque non potuit non euenire, vt feudorum quaedam modo solitaria, singularia (sonderlehne), modo communia, coniunctaue gemeinschaftliche - sammt- lehne, et si de statibus Imperii sermo est (mitherhschaften) fuerint nuncupata (t); vt et ipsi pariter inuestiti nomina der mitbelehnten, et quandoque mitgedachten, mitbeschriebenen (u) tulisse; priorum naturae enodationem, institutis posteriorum vestigiis silentio omittere licebit, quibus pressis, apparet, simultaneam inuestituram vna non posse comprehendere definitione, sed pro diuersitate respectus, modo in generali, modo in speciali sensu obuenire.

§. VI

SIMVLTANEA INVESTITVRA GENERATIM SVMTA.

Naturam dictae simultaneae inuestiturae generatim si mente contrectamus, actum quendam, quo plures de eadem re inuestiuntur, quamuis inter illos nulla sit feudi communio (x), conspiciamus. Quod non accidit, si dominus bene de se et republica merito, quem arctius sibi beneficiis

(t) Vir perill. et magnificus IO. GE. ESTOR in *originibus iuris publ. Hassiaci* lib. III cap. 27 p. 237.

(u) Hanc denominationem litterae inuestiturae L. B. de Bernstorff datae Hannoverae d. 16 Apr. 1740. sistunt his verbis: und wollen wir ihn und seine descendirende lehn- ersben, auch mitbeschriebene kräftiglich schützen cet. Verum enim vero non existimandum est; mitbeschriebene sem-

per vere simultaneae inuestitos significare, sed sub eo nomine etiam veniunt, quibus ius succedendi pacto constitutum est, BOEHMER cons. T. III P. I cons. CLVII num. 60 p. 703.

(x) Vir ill. FRANCISC. IVSTVS KORTHOLT de simultanea inuestitura Hassiaca in primis in feudis Cartmelibocensibus cet. cap. I § VIII p. 19.

ficiis obstringere vult, feudum breui vacaturum promittit, quo euentu simultanea inuestitura locum fortiri non potest (y), cum, instituta accurata inuestigatione, simplex promissio nudaque expectantia feudi, virtute sua ius ad rem producens (z), elucet. Longe vero aliter res se habet, quando illa in maiorem expectatiuarii securitatem permunitur inuestitura, quam vocant euentuallem, vt ipsa expectantia simplex qualitate reali ornaretur, et expectatiuarius ex ea multum firmitatis et stabilitatis nancisceretur; quo facto, ille nomine simultanee inuestiti, a quibusdam, licet aegre, insignitur (a).

§. VII

SIMVLTANEA INVESTITVRA NEQVE SEMPER EST CONDOMINIUM, NEC PACTVM SVCCESSORIVM.

Quanta igitur in formanda propria significatione simultaneae inuestiturae sit inter interpretes disiunctio et disceptatio? vix credi potest. Alii enim generis loco condominium ponendum esse nimis confidenter sibi persuadent; alii id contra putant et pactum successorium (b) furro-

(y) BURCH. GOTTH. STRUVII elem. iur. feud. ex edit. ill. IO. AVG. HELLFELDI cap. IX § CCXLI p. 274.

(z) MOELLER in distict. iur. feud. dist. X cap. 2 p. 876. IO. IAC. MASCOV in dist. de expectatiua in feuda imperii § III p. 6.

(a) Repertorium iuris publici et feudalis Imperii Rom. Germanici cum praefat. ill. BVDERI p. 498 **

(b) Pactum successorium moribus

quidem Germanorum ius reale efficit, Vir ill. AEMIL. LVD. HOMBERGK zu VACH in disp. de qualitate reali, quae pactis successoris inest et de effectibus eius, Marb. Catt. cl. 150000 § III - VIII sqq. COCCEN de success. anom. disp. XXXII th. 44, STRYK de pactis success. cap. VII § 30 et de compos. sess. c. I n. 53, 57; verum enim vero pacta successoria non semper inter dominum et successores vasalli posses-

B foris

furrogandum esse, existimant; praesertim cum simultanea inuestitura dominium utile non tribueret (c). Sed, me quidem iudice, vtrumque iuris ratione subsistere et defendi potest, pro diuersa simultaneae inuestiturae qualitate. Tribuit enim cuicunque in simul inuestitos adlecto ipsa inuestitura dominium (d), quippe cui, licet non formaliter, vt dicere solent, attamen virtualiter et implicite, ius reale inest (e). Caue igitur existimes: statim simul inuestitum cum vasallo possessore condominium fieri quod ad vsum plenissimum (f). Condominium enim illud in proprietatem rei pluribus pari ratione competentem descendere, intelleximus; adeo, vt omnes, praeter nudam proprietatem, possessionis et emolumentorum iura aequae habeant. Quae vero par eius rei ratio nec vbiuisprehenditur, praesertim, quando simul inuestitus demum mutatione, v. g. morte vasalli possessoris, ad emolumentorum perceptionem adspirat; nec pactum successorium vbi- que in simultanea conspicitur inuestitura.

§ VIII

foris ineuntur, sed dominus et vasallus etiam inter se conuenire possunt, vt ii, quos vasallus nominauit, succedere debeant, BOEHMER T. III P. I conf. CLVII. Sed eiusmodi conuenta condominium non constituunt, nisi accesserit oblato- rum sacramentum pietatis et simultanea inuestitura actiua, BOEHMER I disp. de iure ex pacto tertii quaesito cap. 2, SCHRADER de feud. P. II cap. III n. 79 sq.

(c) IAC. GABR. WOLFF in elem. iur. feudor. p. 179.

(d) II F. 8 § rei, II F. 55 § 1, SCHILTER de inuestitura simul. princ. BOEHMER in I. E. P. lib.

III tit. XX § 44, et in consult. T. III P. I conf. CLVII num. 57 p. 703.

(e) Placita enim clientelaria non alios dominium acquirendi modos probant, quam inuestituram, et quae loco illius est, praescriptionem, I F. 25, II F. 33 pr. II F. 26 § si quis per 30 annos.

(f) Condominium hic secundum diuersos effectus in simul inuestitis est considerandum. Hi nanciscuntur certo tantum modo condominium, quod suos effectus in substantiam feudi praesertim producit, BOEHMER T. III P. I conf. CLVII n. 57 p. 703, et conf. CLIII n. m. 85.

§ VIII

QVOD DEDVCITVR.

Siquidem igitur eiusmodi adquisiti iuris rationes, quae impulerunt simultanee inuestitum votis hoc depoposcisse, aliquantulum curatius rimemur, expectatio, quae multum honoris et praerogativae assequi confisus est, compendiorum inde profluentium consecratio, vera, licet generalis causa, mentem subit, quae in duas specialiores sponte sua resolvitur; quoniam simultanee inuestitus per susceptionem in vasallorum numerum, aut quidquam communionis cum vasallo possessore habere, aut successionem sibi parare admissus est. At, neque consortii desiderium, nec sola successionis spes, essentiam simultaneae inuestiturae, tum communis, cum Saxonicae, quae, ut fit, Germanica dicitur (g), unquam exhaurient. Comparat enim haec iure successionem omnibus, et suis legitimis et feudi capacibus heredibus, et quos lex vocat (h), qui nimirum illam primitus impetrarunt, aut a maioribus paratam continuerunt, virtute sua, absque vlla pactione (i), praesertim vasallo agnationis iure coniunctis, ex stricta ratione iuris exclusis. Antiqua enim feudorum indoles collaterales, et quod magis est? ipsos liberos a vasallis procreatos omni successione in feudum priuavit. Insequentia autem tempora modum extra ordinem adinuenerunt, cuius ope clientum beneficiariorum filii successionis participes facti sunt, puta, secundum indulgentiam imperatorum, et dominorum directorum, simultaneam inuestituram (k), qua agnatione

B 2

vasallo

(g) CAROL. HENR. MOELLER l. c. cap. XII dist. XV p. 287.

(h) MOELLER l. c. p. 290.

(i) Asserti huius veritatem loquitur ius Alamannic. feud. III § 3.

(k) Simultanea inuestitura vnicum fundamentum successionis inter agnatos esse, exposuerunt IAC. ALEMANNVS in discursu feudali de iure simultaneae inuestiturae seu vigore consuetudinis.

vasallo iuncti, aut ius sanguinis ex eo ducentes ipsi filii in inuestitura patris comprehensi et in simultaneam inuestituram tacite suscepti (l), tum in feudis antea communiter possessis, postea diuisis, etiam venditis (m), cum in nouiter ab vno ex illis quaesitis, certam sibi pararunt ac reseruarunt successionem (n).

§ VIII

S. I. LANGOBARDICAE SPECIES, EARVMQVE EFFECTVS.

Langobardi e contrario non adeo successionum terminos circumscribentes, modum, qui alias in legibus civilibus praescriptus est, respectu liberorum et agnatorum sanguinem a primo acquirente ducentium, retinuerunt (o); simultaneam quidem inuestituram penitus non auersati sunt, eam tamen aliis prorsus finibus limitarunt, ita, ut in feudis nouis praesertim vsurparetur, et in antiquis indicaret, simul inuestitum sanguinem a primo acquirente trahere (p). Clarius hoc patescit ex speciebus, quibus dictum ius ab interpretibus implicatur. Etenim plures feudo initiati, aut hoc ab initio simul acceperunt, aut non;

iunctae manus Saxonicae, Magdeburgi 1615 p. 14. B. IO. ADAM KOPP in den auserlesenen proben des Teutschen lehnrechtes P. II p. 290.

(l) SCHILTER *de inuestitura simultanea princip. c. 1 § 2* sqq. GOTHOF. LVDOV. MENCKEN in *diff. de poena priuationis feudi § 5 p. 9.*

(m) Non raro venditores feudorum sibi successionem, assensu domini atque emptoris reseruare solent, uti, praeter alia, scripta Künsbergiorum, Wizlebiolorum, in lucem prodita, hoc praeseferunt.

(n) Patet igitur ex his, finem simultaneae inuestiturae esse conseruationem successionis in feudo, a LVDEWIG de *simult. inuestit. cap. 2 § 13, B.*

(o) IO. SCHILTER *de inuestitura simultanea princip. cap. II § 4 p. 337.*

(p) Vir perill. et magnificus IO. GE. ESTOR in *diff. de inuestitura sine litteris inuestiturae cap. I § XXV p. 21.*

non; ex quo consequitur, vt vasallo possidenti secundus accedat, seu pacto successurus, seu compossessionem natus. *Ista* operatur, vt feudum quouis modo comparatum commune habeatur, illoque statim consortes, dum viuunt, fruuntur (q), ita tamen, vt parem fructuum perceptionem seruent; alioquin vero neuter in alterius parte, neque inter viuos, nec mortis euentu ius sibi asciscere potest (r), qui deinceps a domino remouebitur; quamquam dominus illius gratia non succedat, sed feudum ad se reuersum eiusque dominium vtile cum directo consolidet, vt dimidiato in vnum congesto et redintegrato, id, quod antea feudum erat, eam qualitatem omnino amittat (s). *Illa* votis inuestiti ex omni parte respondebit, modo ipse, seu per vasallum possessorem inuestientem adierit, hicque assensum, ad quem nulla ratione cogi potest, impertiuerit, et praeterea de successione expresse dictum fuerit (t). *Haec* possessionis et proprietatis iura valde adiuuabit.

§ X

PROPOSITIONES QVAEDAM DE SIMVL-
NEA INVESTITURA.

Liceat autem nobis disserturis, has ponere propositiones: 1) simultanea inuestitura Germanica tribuit successionem certam et legitimam in feudum (u). 2) Lango- bardica, eiusque praesertim secunda species (§ 9), successionem quidem sui iuris fecit, sed legalis nomen nequaquam meretur. Leges enim hunc paciscendi modum tantum ad-

B 3

mittunt.

(q) GE. AD. STRUVIUS in
Synagmate iuris feud. l. c. p. 747.

(r) II F. 12.

(s) BARTHOL. LEONHART
SVENDOERFFER de *putatio*
dominio vtilis § 3.

(t) I F. 1 § 2.

(u) BERLICH P. II concl. § 3
n. 20, BOEHMER T. III P. 1
cons. CLVII num. 57.

mittunt. Quid ergo prohibet, hanc pactitiam nominasse?
 3) Simultanea inuestitura Langobardica non parit condominium (x). 4) Nec Germanicae generatim consideratae consortium cum plenissimo usu semper inest. Fingas enim, feudum pluribus ita commune esse, ut cuncti naturali modo possideant, omniumque lucro fructus cedant, tunc adfunt veri atque actiui condomini (§ 7) (y), quod vero sine dubio non potest non fallere, si vni fructuum perceptio et possessio tantum competit, quam Saxoniam, aut Germanicam recentiorem, infra nominabimus.

§ XI

SIMVLTANEA INVESTITVRA IN SPECIE
TALIS DEFINITVR.

Iam vero, quid operis in tam vasto oceano est adgrediendum? cum pacti successorii et condominii mentio terminos simultaneae inuestiturae attingit. Sin autem esset, ut haec duo genera coniungeremus, hoc profecto absque recte sentientium culpatione fieri haud posset, ob particulam disiunctionis admixtam, quae logicis inuisa est. Praestat igitur, vtriusque genus commune enucleare et definitionem hic ita formare, ut simultanea inuestitura sit actus, quo plures vnus feudi dominio puro simul initiantur; huius enim effectus partim in successionem, partim in condominium abire potest (z).

§ XII

(x) H. F. 12 ob verba: *neque uiuente eo* cet.

(y) BOEHMER T. III P. I conf. CLVII n. 47 p. 702.

(z) Simultanea enim inuestitura modo condominium et successionem

in feudo certo modo tribuit; modo condominium cum naturali possessione ac fructuum perceptione connexus habet, teste experientia. BOEHMER T. III P. I conf. CLVII n. 57.

EVENTUALIS ET PVRA RESPECTV POSSESSIONIS ET FRVCTVVM PERCEPTIONIS DIFFERVNT.

Quemadmodum vero singuli simul inuestiti dominium purum illudque in essentialibus conforme, accipiunt; ita nihil impedit, quominus in accidentalibus disparem rationem admittamus. Leges enim et conuenta haud raro efficientiae iuris realis obicem ponere et fines exercitio illius praescribere solent; quibus efficitur, vt vel omnes pari modo emolumenta sua faciant, eaque inter se, secundum legis pactiue normam, distribuunt, vel quidam solo dominio contenti, quod, annuente possessore, feudi per inaugurationem beneficiariam obtinuerunt, sed possessione, et fructuum perceptione tamdiu careant, quousque morte, aliaue mutatione vasalli possessoris vtrumque ad eos deuoluatur; proinde, adplaudente experientia et fide interpretum, haud sinistre adstruimus, hos in euentualem, non quidem contemplatione adquisiti dominii, sed fructuum et possessionis naturalis, quin etiam exercitii dominii ergo, et illos in puram simultaneam inuestituram descendisse (a). Interim dominium, illudque praesens, vtraque simultanea inuestitura perficitur. Noli tamen putare, hanc euentualem simultaneam inuestituram eandem esse, quam expectatiuam qualificaram diximus (§ 6) (b). Haec enim dominium ipsum suspensum detinet, pendente conditione,

(a) Vir perill. atque magnificus ESTOR de *inaugurationibus beneficiariss* § XXIV p. 21, atque in EIVSD. *auserlesenen Fleinen schriften* P. I, cap. IV, p. 78 sq.

pactitia: das geding dicta, BOEHMER in I. E. P. lib. III tit. XX § 44 sq. p. 858 sq. vol. II, et T. III P. I conf. CLVII n. 39-42. Add. delinatio constitutionis Hassiacae apud GEIS I. c. cap. XXVIII § 2, 3, 4 p. 485 sq.

(b) Eiusdem species est successio

ditione, quae si existit, et feudum vacat, efficaciam demum adfert dominio (c). Inde accidit, ut tempus mortis vassalli possessoris cum indultae inuestiturae exordio coniungatur, atque reputetur, ac si statim ab initio pure inuestitus fuerit.

§ XIII FACULTAS SIMVL INVESTITO COM- PETENS.

Ex iis igitur, quae in medium sunt prolata, de causa constat, cur similiter clientela beneficiaria ornatus tum demum possessionem licite occupare (d) et feudum ipsum vindicare possit. Et nihil detrahitur actioni reali, aut simultaneam inuestituram referas ad condominium, aut ad pactum successorium. Prius enim suppeditat simul inuestito contra tertium possessorem vindicationem et quidem pro qualitate domini vtilem, et quasi, vel si mauis, actionem reuocatoriam. Posterius vero hereditatis petitionem vtilem (e) conciliat.

§ XIII GERMANICA S. I. DUPLEX, EIVSQUE REQUISITA.

Non solum iure Germanico, verum etiam in Longobardico

(c) Vir magnificus ESTOR de *inaugur. benef.* cap. I § XXVI p. 21, IO. SCHILTER de *inuestitura principum Imperii simultanea* § V p. 335 cod. I. F. Al. BOEHMER consult. T. I p. II conf. 80, num. 15.

(d) Vir ill. GEORG. LVD. BOEHMER de *inuestiturae simultaneae euentualis non desideratae renouatione* § XV, IO. IAC. MASCOV de *expectatiuis in feuda imperii*, IO.

IAC. HELFERICH in *diff. de casibus potiorib. eximiae expect.* p. 13 lit. n.

(e) BARTH. LEONHART SVENDENDOERFFER de *actionib. successoris feudal.* membr. II sect. I cap. II § 9 p. 146. SAM. STRYK in *usu mod. n.* lib. V tit. III § 2 p. 482, LÜDER MENCHEN in *system. iur. ciu.* lib. V tit. III § 2 p. 138.

bardico inuestiturae simultaneae vestigia varia reperiuntur. Quemadmodum vero pro temporum diuersitate iura, quae circumstantiis reipublicae cuiuscunque respondere debent, varia esse solent; ita non vnam Germanica simultanea inuestitura experta est mutationem; quam ob rem non inepte in veterem et hodiernam dispescitur (e). Germanica veteribus solemnis conuenit quidem quodammodo Langobardicae, non tamen ita, vt nihil discriminis ostendat, ceu quibusdam visum fuit (f). Equidem Langobardica plures pariter inuestitos possessores complectitur, vt, quousque possident, feudum communiter habeant. Huic Germanica quidem quodammodo respondet, verum tamen haec adhuc vltius progreditur, atque alteri in alterius socii improlis extincti portionem pollicetur successionem communionis potentia (g), dummodo vterque condominii et compossessionis terminos seruauerit. Inde successionem intendens, nisi perstiterit in consortio, successionis spe excidit; inprimis, cum possessione amissa, seu diuisione admissa (h), successionis spes destruitur. At enim vero communitatem inire, res nimis ardua, magnique incommodi omnibus fere videtur, ideoque regulae iuris ciuilibus: quod nemo inuitus in communiione permanere teneatur (i), eo magis auctoritas sua constat, quo magis ex rerum

(e) CAROL. FERD. HOMMEL in den academischen reden über Joh. Jac. Mascovs buch de iure feudor. cap. VIII n. 1 p. 257 Francof. 1758, 8.

(f) HOMMEL l. c. p. 258.

(g) Vir perill. L. B. de SENCKENBERG de con. dominio s. gauerbi-natu, vir ill. REINHART in egregia commentatione, cui inscriptio est: die gemeinschaft als ein wahrer

grund der erbfolge und der einzige grund der lehnsfolge der seitenverwandten, 1755 fol., nec simultanea inuestitura tollitur deuolutione feudi ad plures simul inuestitos B. O E H M E R T. I^o P. II conf. LXXVIII num. 19 sq.

(h) IO. SCHNEIDEWIN in epitome in usus feudor. p. 91.

(i) L. fin. cod. comm. diuid.

rerum communione discordiae litesque exitiales oriri solent. Benigniores igitur domini dirigentes, aequitate et precibus clientum ducti, se prae buerunt, dum diuisione facta, desciscientium a compossessione, iura succedendi intacta in parte quondam communiter possessa referuarunt, ut quasi redintegrentur et restituantur fideles contra partitionem factam. Quibus temporum vicissitudinibus euenit, ut, si feudum pluribus adsignatur, quamuis possessio non omnibus tradatur, simultaneae inuestiturae nihilominus locus sit (k), quae hodiernam Germanicam, aut quomodo-
cunque illam nominabis, Saxoniam, effecit (l).

§ XV

CONSECTARIA QVAEDAM.

Quibus positis, intellectu facile erit, ex quam ratione aliis populis institutorum patriorum cupidis, coniuncta manus arriserit? nec minus ex iis colligendum est, quare illa modo in feudis imperii (m), modo in beneficiis ditionum Germanicarum passim usu feruari soleat (n)? Quin etiam in aliis regnis et terris cognita est (o). Nec mirum est, hanc praeferri modo succeden-

di

(k) IO. IAC. MASCOV de iure feudor. cap. VII § 1 p. 130.

(l) LAVHN von der lehnspflicht der f. S. Weimarischen lehn-curie in thes. iur. feud. Ienich. Vol. III p. 1041 sq.

(m) Ordinatio iudicii Imp. Aulic. tit. III, ITTER de feudis imperii cap. X § 6 sq. SCHILTER de simultanea inuestit. princip. BOEHMER T. III P. I conf. CLIII num. 85.

(n) Vir ill. AVG. a BALTHASAR in eleg. diff. de indole genuina inuestiturae cum Langobardica collatae,

Gryphisw. 1741, Vir. ill. HERM. HEINR. ab ENGELBRECHT in diff. de indole simultaneae inuestiturae Pomeran. eiusdemque discrimine a Saxonica, Gryphisw. 1738, vir ill. WOLFG. ADAM SHOEPFF cons. I vol. VIII consil. Tubingen. GVNDLINGII gedanken über die gesammte Band außer Sachsen, P. III n. I. Vir ill. MANZEL in iure Mecklenb. illustr. cent. III, iud. 46, et cent. V, iud. XV.

(o) De regno Poloniae circa datam Borussiae vid. DV MONT in

di in iure communi praescripto, usque dum doceatur: Langobardicum ius vigere atque praeualere (p). Praeterea abunde liquet, hanc simultaneam inuestituram recentioris iuris Germanici mixtae naturae esse, dominii gratia puram, sed contemplatione possessionis naturalis euentualem, et tandem eos errare, qui autumant, omnem conditionem in Saxonica coniuncta manu exulare.

§ XVI

VIGOR SIMULTANAE INVESTITURAE VETERIS GERMANICAE HODIERNVS.

Vtunque autem res se habeat, haudquaquam tamen asseri posse arbitramur, hanc, quam tradidimus hodiernam Saxoniam, veteri Germanicae derogasse. Eximia enim exemplorum monimenta in contrarium prostant, ut de nulla fere re certius nobis constet, quam de existentia veteris Germanicae simultaneae inuestiturae nostris temporibus. Profecto ea sua luce radiat (q): v. gr. apud Hassos, utpote qui non omnibus simul inuestitis deferunt successiorem, more Saxonico, sed proximitatem gradus magis respiciunt (r). Cui sane constitutio quatuor diuorum fra-

C 2

trum,

in *corp. dipl. T. V. P. II* p. 179, p. 183, LÜNIGII R. Arch. P. spec. abth. III p. 30 p. 62, p. 116. Nec minus hic consideranda venit: inauguratio beneficiaria de ducatu Mediolanensi a Carolo V imp. filio suo et Archiducibus Austriacis facta, FABRI E. Staatskanzlei T. V c. 18 § 2 p. 816.

(p) IVST HENNING BOEHMER in *consultat. et decis. P. II* T. I conf. LXXIX n. 8 p. 380.

(q) B. IO ADAM KOPP in *den auserlesenen proben des Teuts-*

chen lehnrechtes P. II p. 291. Pariter in curia clientelari Moguntina simultanea inuestitura non est incognita, uti patet ex decreto immisionis Salmenfibus dato, in KOENIGII *fel. iur. publ. nouiss. P. III* cap. 2 § 5 p. 129 sqq. add. P. I cap. XII.

(r) Vir perill. ESTOR in *den auserlesenen fleinen schriften P. I* cap. 2 § 37 p. 89, iam aliquoties laudatus KORTHOLT l. c. cap. 2 § 32 p. 82, Geis im *Teutschen corp. iur.* p. 458 sq.

trum, Hassiae Landgrauiorum, a Scheffero, cancellario Cassellano, 1650 iussu eorum congesta, haud parum roboris conciliauit, quaeque in Hassia superiori assiduo usu seruatur, sed ob non peractam a Carolo Landgrauio gl. m. promulgationem, eiusdem auctoritatis in inferiori Hassia vix est. Saxones contra in diuersas abeunt partes et omnibus simul inuestitis, praeter filios (s), absque discrimine gradus successionem indulgent, quodni contraria consuetudo, nec pactum familiae, nec litterae clientelares aliud introduxerint. Bene tamen meminimus, Saxo-Gothanam curiam clientelarem in causa Gutbier contra Gutbier virtute huius pacti particularissimi proximitatem gradus in sententia ferenda 1739 secutam esse, itemque familias nobilitate auita conspicuas, Seebachianam et Goldackerianam eundem morem vsurpare (t).

§ XVII

NECESSITAS RENOVATIONIS.

Quemadmodum autem fanae rationi optime conuenit, vt iis multum tribuamus, quorum in nos singularis est indulgentia, quique nos beneficiis cumulant; ita vasallum decet: omni data occasione, ad quaeuis debitorum officiorum genera, paratum promptumque se exhibere, ne dominus bene de eo meritis ingratitudinis et perfidiae eum arguat et clientelae commodis exuat. Iam vero vna eademque est causa aequitatis, vt fidelis non solum domino, verum etiam, eo morte defuncto, eius filio, aliisque successoribus, talem aequae se praebet, qualem se mortuo praestitit, eandemque, qua a patre noui domini affectus est beneuolentia, sibi

(s) STRUVE in S. I. F. cap. villi aph. XV, HORN l. c. cap. XII § 27. rem simul inuestitorum remotiores excludere, asserunt doctores, BERLICH P. II concl. 53 num. 69, COLER P. I decis. 52, BOEHMER T. I P. II conf. 85 n. 6-8.

(t) In feudis Thuring. proximio.

fibi deponat, et propterea omni candore et debita fide mun-
 rum et seruitiorum sparta se fungi velle promittat. Quodsi
 vero vassallus vita decedit, ab eo oriundi itidem ad gra-
 tiam domini confugientes iureiurando se illi deuincere te-
 nentur, quique recipi debent, cum dominus directus re-
 nouationem inuestiturae inique denegare nequit (u),
 dummodo habiles et iustis nuptiis procreati sint.

§ XVIII

RENOVATIO QUID SIT?

Ea repetita inuestiturae confirmatio, quam petunt
 beneficiaria clientela inaugurati, quodocunque mutatio in
 persona domini proximi superioris directi (x), seu vassalli
 principalis obtigit, nomen renouationis clientelaris obti-
 nuit.

§ XVIII

CAVSSAE RENOVATIONIS. NON OMNIS ALIENATIO VASALLI OPERATUR RENOVATIONEM.

Quamuis vero in medium prolata, quod fatius est,
 doceant, mutationem alterutrius personae totum redinte-
 grandae inuestiturae negotium conficere, optandum ta-
 men esset, vt mutationem limatius legislatores explicuis-
 sent, seu interpretum cohors, quidnam illa suo ambitu
 comprehendat? solertius exposuisset. At enim vero hi
 loco accuratioris huius nominis indagationis varias recen-
 sere solent instaurandae inuestiturae caussas, videlicet do-
 mini et vassalli mortem, nec non domini superioris et be-
 neficii

C 3

(u) STVCK in conf. XXVII n.
 278. BOEHMER T. I P. II conf.
 XCIII n. 25 sq. HORN l. c. cap.

XVII § 20, MEYER in *Syn. iur.*
feud. p. 205 226.

(x) LVDWELL in *Synopsi iuris*
feudal. p. 232.

neficii alienationem ac feloniam commissam. Quae quidem admitti possent, dummodo genuinam omnes admitterent immutationis sequelam. Certe alienatio domini vtilis oppido vacillat, quae quidem mutationem, sed non talem infert, qualem desiderat renouandi necessitas. Namque haec trifariam contingit (y), aut, dum vasallus, suffragantibus domino et quorum interest, ius reale tertio in feudum concedit, sit quodcunque velit, v. gr. seruitus, hypotheca, antichresis cet. (z), aut dominio se penitus abdicat, beneficium refutando et resignando (a), seu tandem emtionis titulo in alium clientelam transfert beneficiariam. Sed si verum fateri licet, nullus memoratorum alienandi modus vix ac ne vix quidem locum renouationi dabit. Tum enim, si emtionis titulo cliens feudum alienat, persona fidelis penitus mutatur, eiusque in locum nouus vasallus surrogatur, quem tamen prorsum nouam inaugurationem beneficiariam potius appetere decet, quam renouationem actus, quem nunquam suscepit, intendere (b). Idem statuendum esse in reliquis iuris realis speciebus, quibus

(y) GEORGIUS ADOLPHVS SCHVBERTH de *valida feudi absque domini consensu alienatione*, Lipsiae 1723 § 3 p. 3, VLR. THO. MASLAVTERBACH l. c. lib. IV tit. VII § 2 p. 384.

(z) MANZEL in *iura Mecklenb. ill. cent. V*, iud. LIII.

(a) AVG. HOFMANN T. II conf. XXX p. 757. Resignatio feudi absque consensu agnatorum, confratrum, et simultanee inuestitorum fieri nequit, IMMAN. WEBER disp. de *refutatione feudorum imperii* § XVIII p. 52. Nec in eorum praeiudicium alteri feudum, a possessore eius, iure pignoris obstringi potest, ill. IO.

GOD. BAVER in *exercitatione feudali de hypotheca feudi absque consensu agnatorum et simultanee inuestitorum subsistente* Lips. clbcccxxi § XIII p. 23, § XXX p. 50 sq. Vir ill. IO. AVG. HELLFELD in disp. de *iure creditorum alled. inuicem feudi et concursus feudalis*, len. clbccccv § V et XIII. Caveant tamen. ne ob aes alienum feudale bona clientelaria voci praeconis et hastae subiciantur et adiudicentur, HELLFELD l. c. § XIII p. 12.

(b) SAM. STRYCK in *exam. iur. feud.* cap. XVII qu. 19 p. 286. BOEHMER T. I P. II conf. CXXXIII n. 38 sq. p. 556.

bus dominium non transmittitur, censemus. Siue enim antichresin ad iura antiqua, siue etiam ad hodierna referas, nihilominus tamen debitorem conspicies vasallum. Quod filo consecutionis adparet, si enim id, quod plus est, nimirum alienatio, renouationem non parit, multo minus id, quod inferius est, videlicet oppignoratio, hunc effectum sortiri potest.

§ XX

NON RENOVAT PROTO. VASALLVS SIMVL INVESTITO MUTATO.

Neque tamen existimandum est, hanc renouationem, iterum atque iterum, quacunque facta vasallorum mutatione, fieri debere. Vasalli enim sunt diuersae qualitatis feudum participantes, cum modo singuli possident, modo vero alii spe saltem remota possessionem adpetunt (§ XII), dum accessionis instar protouasalli persona comprehenduntur, qua mutata, ipsi simul inuestiti quodammodo transfigurati censentur. Quod vero inuersa vice minime procedit, praesertim cum per pariter inuestitorum mutationem vasallo possessori neque aliquid accedit, neque decrescit. Liquet ergo de causa, cur mutato simul inuestito, protouasallus instaurationem fidelitatis beneficiariae subire obstringi nequeat. Secus tamen de mutatione vasalli sentiendum est, quae mirifice statum huic accedentium non potest non alterare. Possessores enim fiunt, protouasallo viuentis, compossessione exclusi; qui locum remotiorem antea occupauerant, propius accedunt, sperati lucris desiderium impensius fulcitur. Haec enim omnia abunde causas produnt, ex quibus onus renouationis iniungitur simul inuestitis, immutata vasalli possidentis persona;

persona; quaeque regulari modo hac via procedunt, nisi fortassis priuilegio immunitas doceri possit (c).

§ XXI

QVID PLACITA CLIENTELARIA DE RENOVATIONE PRAECIPIUNT?

His igitur praemissis, propius ad placita maiorum, quae renouationem iniungunt, accedimus. Triplex enim ius de negotiis clientelariis praecipiens, utpote Langobardicum, Germanicum et Saxonicum, trifariam simul inuestitos ad renouationem adstringit. Langobardorum instituta pariter inuestitos, qui vna manu feudum indiuiduum successionis beneficio adquirunt, renouationis obligationi submittunt (d), quem modum aequè Germanicum ius seruat (e). Verum tamen in euentuali simultanea inuestitura Langobardi alia instituta amant, quorum auctoritate simul inuestitus, feudi ad se demum deuoluti renouationem petere compellitur; cum e contrario illis, ad quos feudum nondum peruenit, quique actu non succedunt, nec naturali modo possident, renouationis petitio nequitquam incumbit (f). Saxones autem ulterius procedunt, et omnes coniunctae manus participes repetendae inuestiturae obnoxios iudicant. Praecedentibus tamen praeceptis hic supersedemus, cum nostrum thema non renouationem in euentum, sed pure inuestitorum pertractabit.

§ XXII

- (c) MÜLLERI *annales Saxonici* *mentario ad ius feud. Alemann.* cap. p. 583.
 (d) II F. 40, II F. 26 § 4. omnes cet.
 (e) ill. KORTHOLT § 24 p. 2 l. c., IO. SCHILTER in *com-*
 mentario ad ius feud. Alemann. cap. 58 § 7 et cap. 65 § 3 in fin.
 (f) arg. II F. 52, BOEHMERI consult. T. III P. I conf. CLVII num. 21, G. L. BOEHMER de inuestiturae simultanea euentualis non desideratae renouatione.

**QVID SIGNIFICET: PRO INDIVISO
POSSIDERE?**

Esto igitur visionis pertractandae haec figuratio: plures vasalli, siue sint fratres, siue patruels, et consobrini, seu denique plane extranei, feudum per inuestituram plene adquisiuerunt, ita tamen, vt in solidum, indiuiduum (unverschiedentlich), communiter illud habeant, et cuilibet aequae atque integre adscriptum sit. Quae clausulae prolatae veram consortionem produnt, et certe socios in sublimiori gradu, quorum neuter gloriari ac secum loqui potest: hanc illamue partem sibi soli esse quaesitam, vel hanc particulam, quantumuis tenuissimam, suae soli disponendi facultati subiacere. Conscius quidem est quilibet iuris sibi in totam rem et quamcunque eius partem competentis, eum tamen fugit, in quamam plaga pars sua totumue ius suum requiescat (g).

§ XXIII

**RENOVANDI NECESSITAS SI CONSORTES
EIVSMODI FEVDVM DIVIDVNT.**

Quodsi igitur dicto modo feudum plures tenent, duae visiones probe ponderandae veniunt; modo enim hi consortes, mutato consilio, diuisionem decernunt, et vnicuique pars sua, verbis, sorte, litterisue, atque re vera designatur; modo illi in communitate persistere malunt. Priori in visione: vtrum quilibet renouare debeat inuestituram pro parte sua assignata? non est, quod quaeris (h)?

Diserti

(g) arg. l. 76. de rei vindic.
BOEHMER T. I P. II conf. 88
n. 20 p. 425.

(h) Frequens autem illa est visio,
qua vnus, seu duo e fratribus feuda
accipiunt, ac reliquis consortibus et
simul

D

Diserti enim legum textus, atque interna mutationis natura renouationis necessitatem abunde docent (i). Etenim pars, cuius ante partitionem plures simul participes erant, vni nunc seorsum cedit, quod vero ad reliquas partes attinet, hic iuri suo, quod hucusque totam rem afficiebat, renunciare videtur, dum a communitate recedit (k). En igitur verum immutationis vasalli notam et necessitatem renouandi!

§. XXIII

AD NOSTRAM QVAESTIONEM CVM DISTINCTIONE EST RESPONDENDVM.

Vbi vero simul inuestitorum haud discors voluntas diuisionem feudi non admittit, certe grauis quaestio incidit: num, si vnus de vita decessit, superstites, quorum communitati indiuiduae vacans portio indiuisa accedit, renouare teneantur? Eam alii interpretes silentio plane praetermittunt, alii vero negant (l), sunt et alii, qui eam affirmant

simul inuestitis certam pecuniae summam soluant. Vnde fratres segregati (abgesundene) dicuntur. Hic quaeritur: num ea separatio sit partitio? qui feudum accipit, sit dominus utilis et reliquos fratres excludit a prouentibus feudi. Ex quo consequitur, respectu fratris illius reliquos fratres segregatos non esse utiles condominos exercitio domini gaudentes, bene tamen contemplatione domini dirigentis, cum tanquam simul inuestiti sint condomini. Ergo renouatione non est opus. De diuisione des gelt. fabels vid. vir ill. MANZEL l. c. cent. I iud. XXVIII et cent. V iud. XXIII.

(i) II F. 52 § 2, II F. 55 § praeserea ducatus cet. II F. 77. *Ius Feud.*

Saxoniae. cap. XXXII. ordin. iud. imp. aul. tit. III, HERM. VULTEIVS de feudis cap. VII num. 109 p. 193 n. 142 p. 196 n. 146 p. 200, SCHRAEDER P. VI cap. I n. 18, KNICHEN de vestit. part. P. I cap. I n. 37, vir perill. L. B. SENCKENBERG in der sammlung rarer schriften P. I p. 12, p. 28.

(k) Hoc absque speciali communionis renunciatione fieri potest, l. 64. *pro socio*, BOEHMER consultat. T. I P. I cons. III num. 196, 197, CARPZOV P. II cons. 45 def. 24 n. 3.

(l) Perill. L. B. SENCKENBERG in der sammlung rarer schriften p. 28 et p. 47. *STRUVIUS*

firmant (m). Nos, si quid vidimus, ad hanc quaestionem negando respondendum esse, nulli dubitamus. Verum tamen, quo dubiis quorundam obicem ponamus, et regulae, quae fecernenda commiscere vetat, obsequium praestemus, adhibitis variis distinctionibus, procedere magis placuit. Sunt autem hae: aut obseruantia indubitata et legitima qualitate praedita in contrarium conspicitur, quae eiusmodi consortibus in socii mortem renouationem iniungit, aut non; et hac quidem in visione modo seniorum et prouasallorum vsus in familia, cui quaestio obmouetur, seruatur, modo hi etiam deficiunt.

§ XXV

OBSERVANTIAE DICTAE QUALITATES.

Obseruantiae, siquidem ea contrarium loquitur, et omnibus simul inuestitis indiuiduum beneficium clientelare possidentibus post mortem vnius repetendae inuestiturae onus imponit, perpetua auctoritas manebit. Nam diuturna obseruatio notandis rebus facit artem et normam; dummodo illius existentia rite et legitime probari possit, cum contemplatione formae recte se habens riteque introducta iuribus quidem annumeratur (n), sed pro materia

D 2

et

VIVS in S. I. F. cap. X aph. 3 n. 2 p. 373, et in *obseru. ad ius feud.* § 2, p. 57, et WERNHER in *sel. obs. for.* P. V obs. CCXXXI et P. VII obs. CLXII, SCHRADER P. VI c. 1, n. 18, MATTH. BERLICH P. II concl. LIII num. 36, KNICHEN de *vest. pactis* P. I c. 1 n. 37 et n. 186, SAM. STRYCK in *exam. iur. feud.* cap. XVII, qu. 1, B. G. STRUVIUS in *elem. iuris feud.* § 278 p. 268 § 283 p. 274, IO. IAC. MOSERS *Rechts- u. Hofraths- proceß* P. II § X, PHILIPP CHRISTOPH.

RICHTER in *conf.* XLIII num. 29 p. 106 P. III, CAROL. HENR. MOELLER in *distinct. feudal.* cap. XVII dist. VIII p. 378, p. 379, IO. SCHNEIDEWIN in *epis. feud.* P. V § XII num. 53 p. 99.

(m) HORN in *iurisprudencia feud.* cap. XVII § 13, FRANZKE *exercit.* X qu. 4 n. 12, LINCK in *conf. Altdorfenis*, *conf.* CXVIII, LVDWELL de *renouat.*, et alii passim.

(n) LAVTERBACH in *colleg. th. pract.* τ. lib. I tit. III, § XLI p. 60.

et introductionis ergo facti est, quam ob rem probatione indiget (o), quae per solum domini et parium curiae testimonium, tanquam in propria causa dictum, non perficitur, nec omnes numeros habet (p). Quandoquidem vero actus contradictus nihil iuris efficere valet, inprimis, si consuetudo introducenda nonnihil a iure communi deflectit (q), ad firmitatem dictae obseruantiae sane requiritur, ut saltem maxima pars vassallorum, quos concernit, eam ratihabuerit, seu, nullo contradicente, adprobata fuerit (r). Nam si alter alterue, ad nutum curiae clientelaris, actum, quem leges alias non praecipunt, sponte peregit, reliqui vassalli eiusdem curiae ad idem peragendum minime obligantur. Fit enim aliquando, ut vnus de vassallis se plus altero obliget (s). Fac ergo, plures, feudum indiuiduum possidentes, domino addictissimos, obitu vnus secuto, feudi renouationem petiisse; poteritne haec aliis in simili casu praeiudicio esse? Neutiquam autem, mamus. Hoc enim negotium, tanquam res inter alios libera voluntate gesta, alios ad idem faciendum non adstringit (t). Cautum vero se gerere debet procurator curiae feudalis, qui, lite cum vassallis desuper orta, obseruantiam lauda-

(o) ANDR. GAILL in *obseru. praeficiis* lib. II obs. XXXI, LÜDER MENCKEN in *system. iur. ciu.* lib. I tit. 13 § 9 p. 14.

(p) CHRISTIANVS WILDVOGEL in *consiliis*, conf. 60 n. 23 p. 113, conf. 88 num. 7 p. 167.

(q) WOLFG. ADAM SCHOEPFF in *conf. Tubing.* T. VIII conf. 29 n. 36, 38, FRID. ESAIAS PVFENDORF in *obseru. iur. vniu.* obs. 26, p. 43, vol. I.

(r) CHRIST. THOMASIVS de *iure consuetudinis et obseruantiae* § 30

38, DIT. HERM. KEMMERICH de *probat. consuetudinis et obseruantiae* sect. I § 13 p. 63 sq. sect. II, § 5, 6, p. 64 sq., BOEHMER T. II P. I, conf. 38 num. 51, SCHOEPFF l. c. conf. 29 n. 36 n. 50 sq. p. 216.

(s) ANDR. KOHL de *seruiciis* T. I p. 6 n. 65.

(t) ill. KORTHOLT l. c. in *appendice* p. 62, BOEHMER T. II conf. 868 num. 93, conf. 869 num. 14, T. III, P. II, conf. 141 num. 13, conf. 483 num. 3.

laudatam per documenta probare cupit, ne forsā ea libello adiecta in ipso termino probatorio intacta relinquat. Vfus enim fori, praesertim Saxonicus, exposcit, ut in ipsius probationis termino peremptorio, documenta, quibus intentionem suam fulcire studet, a producente denuo exhibeantur et producantur (u).

§ XXVI

EXEMPLA DICTAE OBSERVANTIAE
RECENSENTVR.

Eiusmodi autem obseruantia, quae vasallus indiuiduum quoddam feudum possidentes, morte vnus eueniente, adstringit ad renouationem, obtinet omnino in nonnullis curiis clientelaribus, v. g. in Fuldensi (x), Hasso-Darmstadinā (y), et certo modo Anhaltina, in qua tamen sufficit, saltem nuntiasse mortem vasalli socii (z). Eandem quoque renouationem curia feudalī Moguntina sub auspiciis septemuiro Francisci Ludouici efflagitauit a fratribus de Sickingen (a).

D 3

§ XXVII

(u) B. IO. GOTTF. SCHAVM-
BVRG in *princip. prax. iurid. iud.*
lib. I sect. I membr. III § 1* p. 147.
CARPZ. in *proc. iur.* lib. 14 art. I n.
I sqq. art. III n. 74.

(x) SCHANNAT in *dem ful-*
daischen lehnbofe § III § VII, vir
perill. ESTOR in *den auserlesenen*
kleinen schriften P. I p. 95.

(y) Inde factum est, quod fratres
Milchlingii de Schoenstatt, Adam
Reinhart, Georgius Fridericus, Ioan-
nes Moriz, quamuis coniunctim re-

nouationem in anno 1730 a curia
clientelari Hasso-Darmstadinā impe-
trauissent, tamen post obitum Adami
Reinharti superstites duo fratres de
nouo petereut, KORTHOLT l. c.
cap. II § XXX p. 77.

(z) MOSER in *dem staatsrechte*
von Anhalt cap. XI § 40 et 44 p.
233 p. 234, HORN l. c. cap.
XVII § 13, MOELLER cap. XVII
dist. VIII p. 379.

(a) MOSER l. c. p. 233.

§ XXVII

SENIORVM VSVS VBI VIGET?

Senioratus nomen quod attinet, partim dominum concedentem (b), partim vero ipsum in familia natu maiorem, qui procuratoris et prouasalli instar, nomine totius familiae inuestituram petit et seruitia debita praestat, indicat (c). Ille senioriatus vsus, quanquam non tanti hodie ubique habeatur, quanti olim, tamen non penitus exoleuit; potius, non solum in potentissimorum principum, verum etiam in illustrissimorum comitum, et gentis equestris (d), familiis, deprehenduntur eiusmodi seniores. Nominare liceat in testem asserti: augustam domum Brunsvicensem, Saxoniam, Anhaltinam (e), Fürstenbergicam, Oettingensem, Pappenheimensem, Solmensem, Henburgicam cet. Fortassis infrequentiae huius senioratus causam a mutata seruitiorum indole haud male repetis, cum vasalli maluerint soluere equos, quam agitare, ex iisque pugnare. Quamuis diffidendum haud sit, seniores, qui familiis consiliis optime praesunt, ob renovationem inuestiturae a pluribus alias petendam non solum retineri, sed et, ubi in desuetudinem abierunt, de nouo utiliter introduci posse. Sed quidquid sit, si quidam sunt, qui indiduum feudum possident, nec senioratus usum dimiserunt, frustra

(b) LVDWELL cap. 5 p. 91, MASCOV de iure feudor. cap. 4 § 1 p. 67.

(c) Ill. PRAESES in progr. de procuratorib. ex officio constituend. Marb. 1754 § XI n. 1 p. 27.

(d) Sic Adam Reinhart Guilielmus Milchling de Schoentatt in curia Moguntina fratrum nomine erat prouasallus, bermaliger ältester und lehnträger. Hoc mortuo, instauratione

clientelae opus erat. Ergo Georgius Fridericus vha cum fratribus feudum Moguntinum renovare debebat. vide litteras inuestiturae apud B. KOPPIVM t. II der lebensproben p. 247.

(e) Illustrissimus FRIDERICVS LVDVICVS S. R. I. comes in Solms, de maioratu, Lipsiae clbcccxxviii § XII lqq., IO. PHIL. SLEVOGTH diff. de iure primogeniturae et maiora- sus, len. clbcccxiil.

frustra quaeritur de renouatione, si vnus ex vasallis decedit. Hanc enim, mutato domino directo, ipse senior, nomine omnium curat. Hoc vero rebus humanis erepto, ad vasallos ipsos deuoluitur onus renouationis (f).

§ XXVIII

HORNII ARGVMENTA REFERVNTVR
ET CONFVTANTVR,

Quodsi vero laudata obseruantia deficit, quae superstitibus vasallis renouationem imperat, retinemus perseuerantiam sententiae nostrae, atque assertione probamus, neque placitis iuris clientelaris, nec eius analogiae conuenire eiusmodi vasallos repetenda renouatione grauare eique instare. Certe dissentientes a nobis lubricis magis argumentis, quam iuris clientelaris auxilio vtuntur. Sigillatim CASPAR HENR. HORNIVS (g), alias eximius legum feudalium perscrutator, speciosa argumenta pro stabilienda sententia sua, sed nostrae neganti contraria, in medium protulit. Sunt vero eiusdem verba sequentia: *sed quia tamen ratione partis illius intellectualis, vel pro indiuiso, quae ad defunctum pertinuit, reuera mutatio contigit, atque intuitu illius partis alter ceu nouus vasallus succedit, putarem et hocce casu aliquali saltem petitione renouationis seu agnitione iuris feudistici, declarationeue vasallum et ratione huius partis fidem praestare atque omnibus officiis vasalli satisfacere velle, esse opus.* Hucusque Hornius. Sed negamus dicto in casu mutationem fieri; diffitemur, nouum vasallum succedere. Fallit enim Hornius, nisi ipsi insigniter fallimur, dum omnem dicti rationem ad partes intellectuales reducit. Hae enim partes, quae per intellectum concipiuntur, quamquam realiter tales esse nequeant; tamen eadem in mente diui-

(f) Repertorium iur. publ. et feud.
ialis p. 121, 122.

(g) in iurispr. feud. cap. XV ll
Xlil p. 362.

diuisionem concipere debent; cum partes sine diuisione non intelliguntur. Ergo fingit Hornius mente in feudo non diuiso partes; dum illud diuidit. At enim vero indiuiduae rei, quae omnes partes respuit, tales adscribere, eamque diuidere, vera est contradictio, et quod ex ea consequitur, impossibile quid, quod praetor nequidem obtentu aequitatis fingere valuit (h).

§ XXVIII

QVIA NEVTER PARTEM SVAM INDICARE
POTEST,

At forte quispiam inquiet: hi consortes tamen fructus inter se diuidunt, aut aequis partibus, aut tenore conuentorum inaequaliter, indubitato indicio, ipsos coniunctos vafallos feudo possessio partes adscribere! Sed, nostro asserto saluo, adstipulamur dicentibus: consortes concipiunt quidem animo partes, sed pro qualitate feudi indiuisim possessi, indiuiduas. Et parum opitulabitur, quod emolumenta distribuant. Nobis enim ad feudum indiuiduum sufficit, si dominus in litteris inuestiturae non adiecerit clausulam: unicuique pro sua parte.

§ XXX

NEC MUTATIO IN RELIQVORVM CONSORTIVM PERSONIS FIT.

Non putes tamen velim, nostro in praesenti facto, mutationem euenire in superstitum vafallorum personis. Duae enim visiones duntaxat, quae mutationem hic loqui possent, possibiles sunt; altera, vt ipsae personae reliquorum immutarentur, altera, vt eorum qualitas saltem mutationem reciperet. Sed neutra obtingit, et quidem, quod

(h) IO. O RTW. WESTEN. *Senem* x. lib. XXII tit. II. III § 28
BERG in *princ. iur. secundum vr.* p. 369, 4to.

quod primam concernit, iidem, qui ante mortem socii, vassalli fuerunt, eodem in nexu, morte illius licet secuta, tamen permanent, nouus neque immiscetur vassallus, nec nouus fit. Ex iisdem porro argumentis consequitur, ceterorum sociorum qualitatem non immutari. Nam, quemadmodum illi plures coniuncti vnum idemque a domino indiuiduum acceperunt feudum, et ad tantum seruitium praestandum, quantum praedeceffor, si adhuc viueret, praestiturus esset, obstricti sunt (i); ita et in posterum, licet consors per mortem nexu communitatis exierit, eandem tamen retinebunt clientelam, eademque seruitia in solidum domino praestabunt.

§ XXXI

RELIQVI CONSORTES HEREDES NON EXISTVNT DEFVNCTI.

Praeterea censendum non est, superstites consortes vassalli defuncti heredes in dicta indiuidua parte existere. Hereditas enim lucrum quoddam in successorem nouiter transfert, quod vero hic nonprehenditur. Adaugentur quidem reliquorum redditus, iis tamen portio noua de ipsius feudi substantia non accedit, praesertim, cum quilibet integro feudo iam iam initiatus fuit (§ XXII). Rei autem iure domini translatæ iteratam acquisitionem leges certe necessariam haud iudicant, quin etiam superuacaneam habent. Et quemadmodum verus successor feudalis ante aditam hereditatem ab instaurationis petendae necessitate excusatur (k); ita eo magis reliqui consortes, qui heredes non sunt, nec vere succedunt, hoc onere vacare possunt (l). Hanc nostram explanationem suffulcit exemplum heredum re coniunctorum, in iure ciuili obuium, quorum quilibet per ipsam institutionem

E

ad

(i) II F. 77, KOHL de *seruitiis feudis* P. I n. 91 p. 27.

(k) VULTEIUS de *feudis*

lib. I cap. VII n. 124 p. 184.

(l) L. B. a WERNHER P. X

obs. sel. CCCCXIII,

ad totam hereditatem vocatus est, qui ex eadem ratione partem praedefuncti collegae non iure adcrefcendi capere, sed potius iure non decrefcendi frui, dicuntur (m).

§ XXXII
OBIECTIO REMOVETVR: QVOD QVILIBET
CONSORS HABEAT PARTEM FEVDI
PROPRIAM.

At inquiunt: eam tamen condominium esse naturam, vt, licet pro indiuiduis partibus res quaedam a pluribus possideatur, nihilofecius tamen quilibet condominus in ea re communi habeat partem sibi propriam, in qua dominii ius ipsi competeret, quamque possit transferre et testamento relinquere (n). Sed frustra sunt aientes, qui ipsi non diffitentur, eiusmodi partem alienatam speciatim demonstrari nequire. Quam ob causam socius magis ius, quod totum feudum afficit, quam partem illius alienasse censetur.

§ XXXIII
TEXTVS II F. 26 NON OBSTAT NOSTRAE
SENTENTIAE. HVIVS TEXTVS EXPLI-
CATIO.

Admodum perspicuus prostat II F. 26 textus, qui plures heredes renouationis inaugurationis beneficiariae obnoxios hisce verbis loquitur: *omnes filii eius, qui feudum adquisi- rit, fidelitatem facere debent, maxime si indiuisum habent.* Quibus ex dictis GEORGIVS HENRICVS LINCK (o) nostram sententiam penitus destruere, et ex iure communi omnibus consortibus, qui indiuiduum feudum tenuerunt, et morte focii secuta, in eo statu retinent, onus renouationis iniungere, conatur. Verum enim vero, quo hanc implicitam ac nodosam causam eo melius enodemus, distinguendum esse cen- semus,

(m) KORTHOLT d. l. cap. I § 26 p. 65, SAM. STRYCK in *usu mo- derno* π. lib. VII tit. 2 § 2.

(n) LINCK in *conf. Alz. conf. CCXIX* p. 954 n. 28 et quos allegat, KORTHOLT d. l. § X p. 19 n. 1.
(o) l. c. n. 18 p. 952, 953.

femus, inter inuestiturae instaurationem, quam subeunt filii, alique simul inuestiti eo tempore, quo ad illos per mortem vasalli possessoris feudi possessio et plenus vsus deuoluitur, et inter illam, quam post hanc integram acquisitionem reperere debent vasalli. Quo facto, facile cernitur, supra allegatum textum solummodo priorem visionem indicare, et sequenti modo commode exponendum esse: *si plures succedunt vasallo possessori, quanquam indiuiduum habere malint feudum, tamen renouare debent.* Huic sententiae omnino assentimur. Fit enim hoc tempore vera mutatio, locum vnius vasalli ipsum, nunc plures heredes intrant, inde iam nunc contingit, vt omnes ac singuli sacramento fidelitatis atque pietatis obstringendi sint, vel si malunt, vnum ex se eligere, eumque speciali mandato instructum tanquam procuratorem ad fidelitatem iurandam constituere possunt (p). Attamen si ex eo concludere vellemus: superstites socios, vno decedente, ad renouationem iteratam obligari, sane filium consecutionis a diuerso ad diuersum duceretur; ea vero argumentandi ratio analogiae iuris non congruit (q).

§ XXXIII

NEQUIDEM IVRE PRAESUMI POTEST:
RELIQVOS CONSORTES RENOVARE
DEBERE.

Instauratione inuestiturae naturalibus quidem accensetur, quae in omnibus feudis locum habere praesumuntur, dummodo termini habiles, qui in materia renouationis non alii esse possunt, quam mutatio (§ XVIII), praecesserint. Verum enim vero, cum mutatio hic nulla contingit, pro comperto est, cur nequidem iure praesumi possit, superstites socios indiuiduum feudum tenentes, morte vnius secuta, ad renouationem petendam esse obstrictos. E 2 § XXXV

(p) IO. GODDAEVS in thes. et synops. iur. feudal. cap. XI p. 231.
disp. iur. feud. Marburgi 1639, disp.
3 § 36. SAM. STRYCK in exam. iur. feud. cap. 17 § 1, LVDWELL
(q) Vir perill. ESTOR in obser-
uas. iur. feudal. obs. IX p. II.

§ XXXV
NEC OBSTAT ARGUMENTVM A IVRISIV-
RANDI OBLIGATIONE PERSONALI
DESVMTVM.

Praecipuum argumentum, quo dissidentes suam sententiam stabilire opinantur, desumere solent a iureiurando, et dicunt: vasallum ad fidem iurato promittendam regulari modo obstringi; iusiurandum vero, quod vasallus praestitisset, quodue eum ad fidelitatem obligasset, eo defuncto, ad suos successores non transire; cum iusiurandum pro obligatione et in crimine periurii personalissimum quid esset, et solam animam iurantis deuinciret (r). Quamobrem nouo vasallo optime conueniret, domino suo respectu illius iuris et partis, quam defunctus agnatus antea in feudo habuisset, se denuo obligare et fidem renouare (s). Sed quis est, qui non videt, omnia haec redire ad principium illud fucatum ac lubricum, iam aliquoties confutatum; nimirum, quod superstites vasalli partem demortui iure hereditario cape- rent. Et quod ad nos attinet, essati rationem non tantam habemus, quae nos in contrarias partes posset deflectere, et quidem eam ob causam: quia ea argumentandi ratio ab eo, quod maxime variare solet, nec substantiam feudi concernit, depromitur. Sacramentum enim fidelitatis ex conuentorum norma remitti potest, cum naturale feudi duntaxat eiusque adminiculum est (t).

§ XXXVI
FIDELITAS TANQVAM REALIS EFFECTA EST.

Deinde fidelitas, quae olim personalis fuit, iam nunc contemplatione bonorum clientelarium praestari solet, et
realis

(r) LVDWELL in *Synops. iur. feud.* cap. XI p. 231.

(s) LINCK l. c. conf. CCXIX p. 952 n. 9. 10.

(t) L. B. de LYNCKER in *diff. de*

feudo pecuniario, in *thes. iur. feud.* Ie-
nich. T. III p. 21, BERCHLMANN
in *diff. de fidelitate vasallitica*, Ar-
gent. 1627 theor. 2 § 4. ANTO-
NIVS *disp. feud.* I p. 18.

realis facta est, ut a vasallo respectu rei in feudum datae praestetur (u). Quandoquidem vero in proposita nostra quaestione superstitibus nihil noui accedit, fidei immutabilis probe memores ad iusiurandum fidelitatis atque instaurationem inaugurationis beneficiariae, defuncto socio, non possunt compelli.

§ XXXVII

NOSTRAE SENTENTIAE IUDICIA IMPERII ACCEDUNT IDQUE EXEMPLO PROBATVR.

Maximi quoque momenti censemus argumentum a summo-
rum Imperii tribunalium obseruatione desumptum, quae nostros
confortes a renouatione immunes aequae praedicat. Accedit, quod
in rebus, quae in utramque partem trahi atque explicari possunt,
praesertim arduis, iudicia ordinum Imperii procedendi modo ac
sententiis excelsorum tribunalium imperii insistere admoneantur
(x). Vnde prouum sane iudicatu est, cur nostrae sententiae vigorem
vbiuis valituum haud immerito attribuamus. Et certe quondam
Imperatori Maximiliano II gl.m. aequum visum est, proscripti ducis
Saxo-Gothani Ioannis Friderici partem ducatus indiuiduam eius
fratri Guilielmo consorti absque ulla renouatione relinquere (y).

§ XXXVIII

A PARITATE INTER DOMINVM ET VASAL- LVM DESUMITVR ARGVMENTVM.

Sed pedem adhuc promouemus ad vltimum praemissae no-
strae sententiae argumentum, quod abaequalitate inter dominum
et vasallum intercedente deriuamus. Equidem placita clientela-
ria, quae officia vasalli inculcant (z), aequae praecipunt, ut domi-
nus vices vasallo reddere debeat in omnibus, ad quae cliens do-
mino obligatur ex praescripto legis siue consuetudinum feudalium
(a). Quemadmodum vero in utraque parte est obligatio, ita nihil
impedit, quominus reciprocum ius in utroque statuamus. Eadem

E 3

ergo

(u) G. L. BOEHMER in progr. de
indole fidei vasalliticae eiusque a fide-
litate ministeriali discrimine § 1 p. 3;
MORN in cap. XIII § 2 p. 274.

(x) *Recessus Imperii* de anno 1654
§ 137.

(y) MÜLLER in *annal. Sax.* p. 141,
142. vir perill. de SENCKENBERG in
der sammlung rarer schriften p. 28.

(z) II F. 6, II F. 52.

(a) Cel. IO. CHRISTOPH SPIZ de
obligatione domini erga vasallum § 2 p.
§ 199.

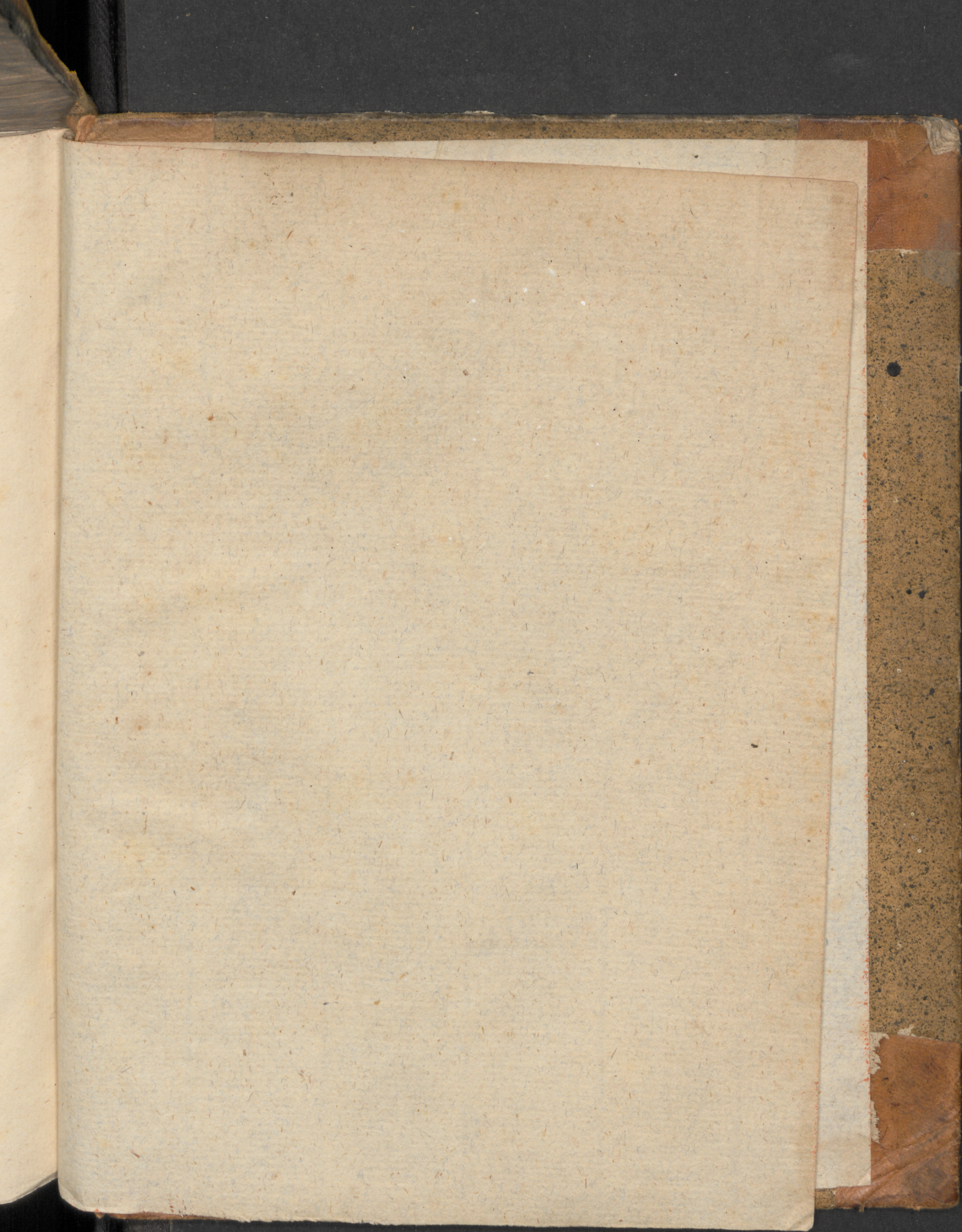
ergo ratione, quae vassallos a renouatione inuestiturae, si vnus ex pluribus dominis, qui commune (gesamtschaftliches) dominium directum tenent, ex vita discesserit, leges liberant, eadem plures vassallos obitu vnus consortis a renouatione immunes praedicare valemus (b). Et ita respondit illustris Iurisconsultorum ordo, qui in hac bonarum artium mercatura floret, ad rogationem curiae clientelaris Gerauiensis illustrissimorum S. R. I. Ruthenorum anno 1616 cclvii mense Dec.

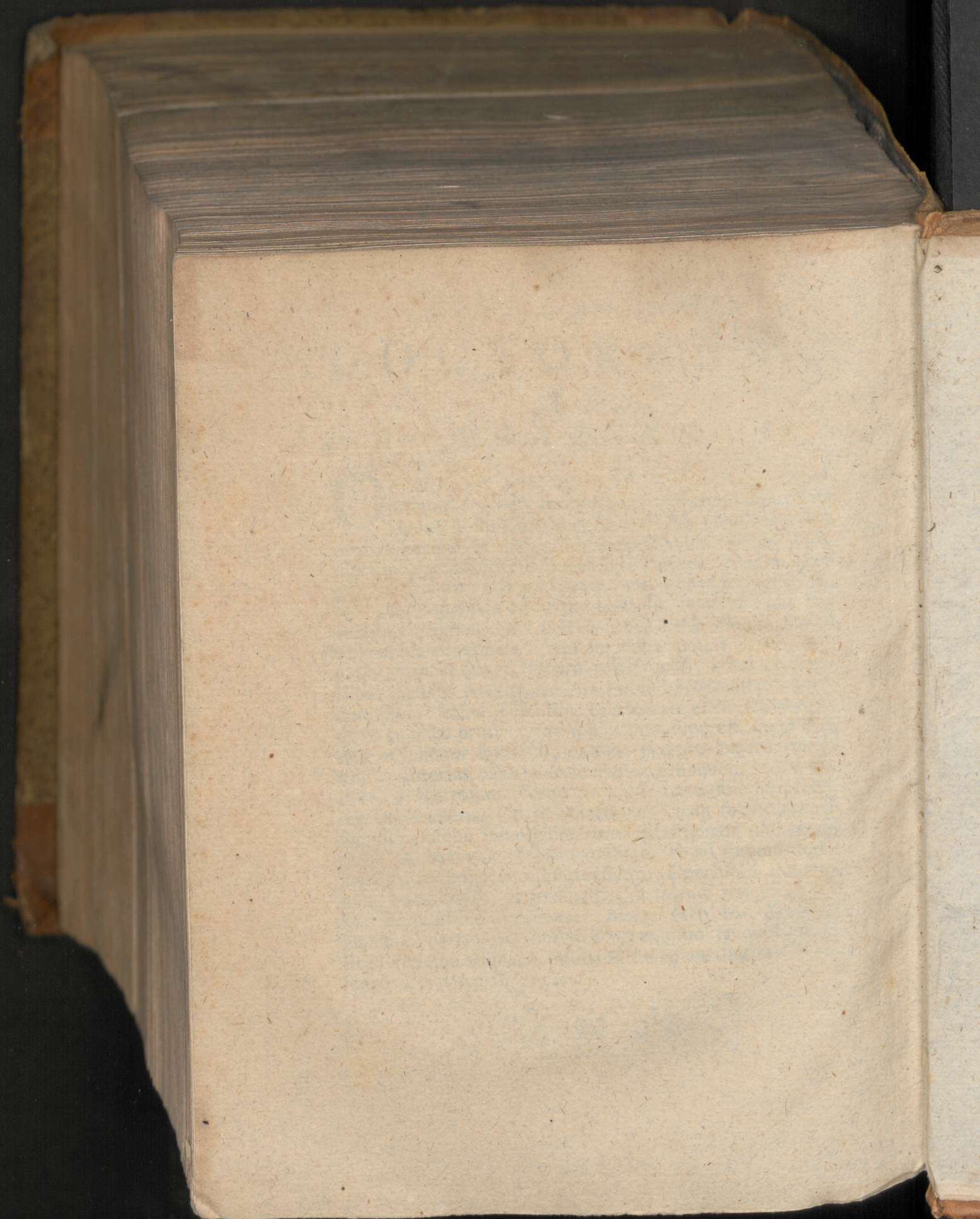
(b) NIC. CHRISTOPH L. B. de M. 1616 cccx, 4t. cap. 11 sect. LYNCKER tr. de indiuiduitate, siue 1 aph. III n. 22 p. 32. de iure rerum indiuiduarum, Francof. ad

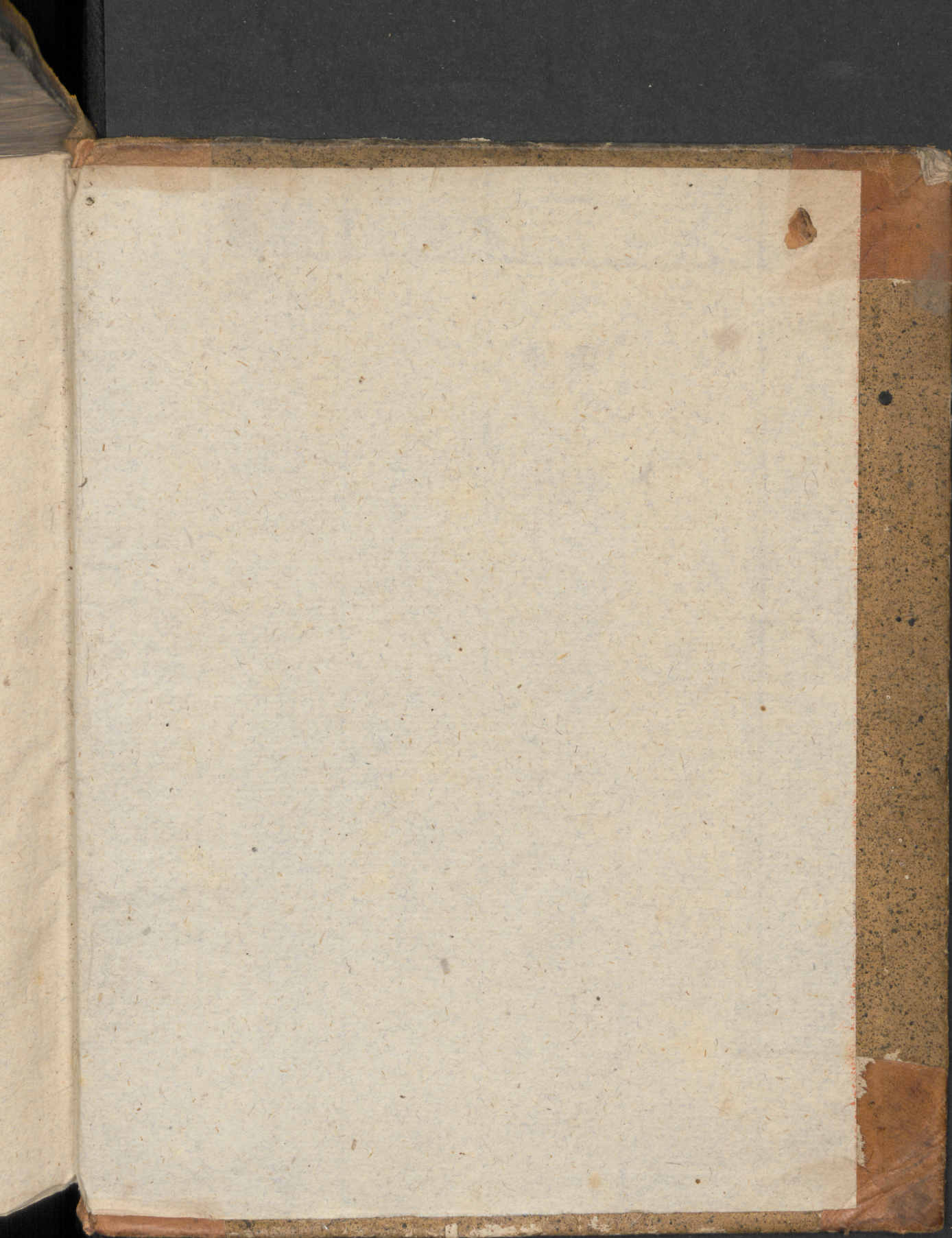
VIRO PRAENOBILISSIMO AC DOCTISSIMO
AVCTORI ET RESPONDENTI AESTVMATISSIMO
QVAEVIS FAVSTA ADPRECATVR
P R A E S E S.

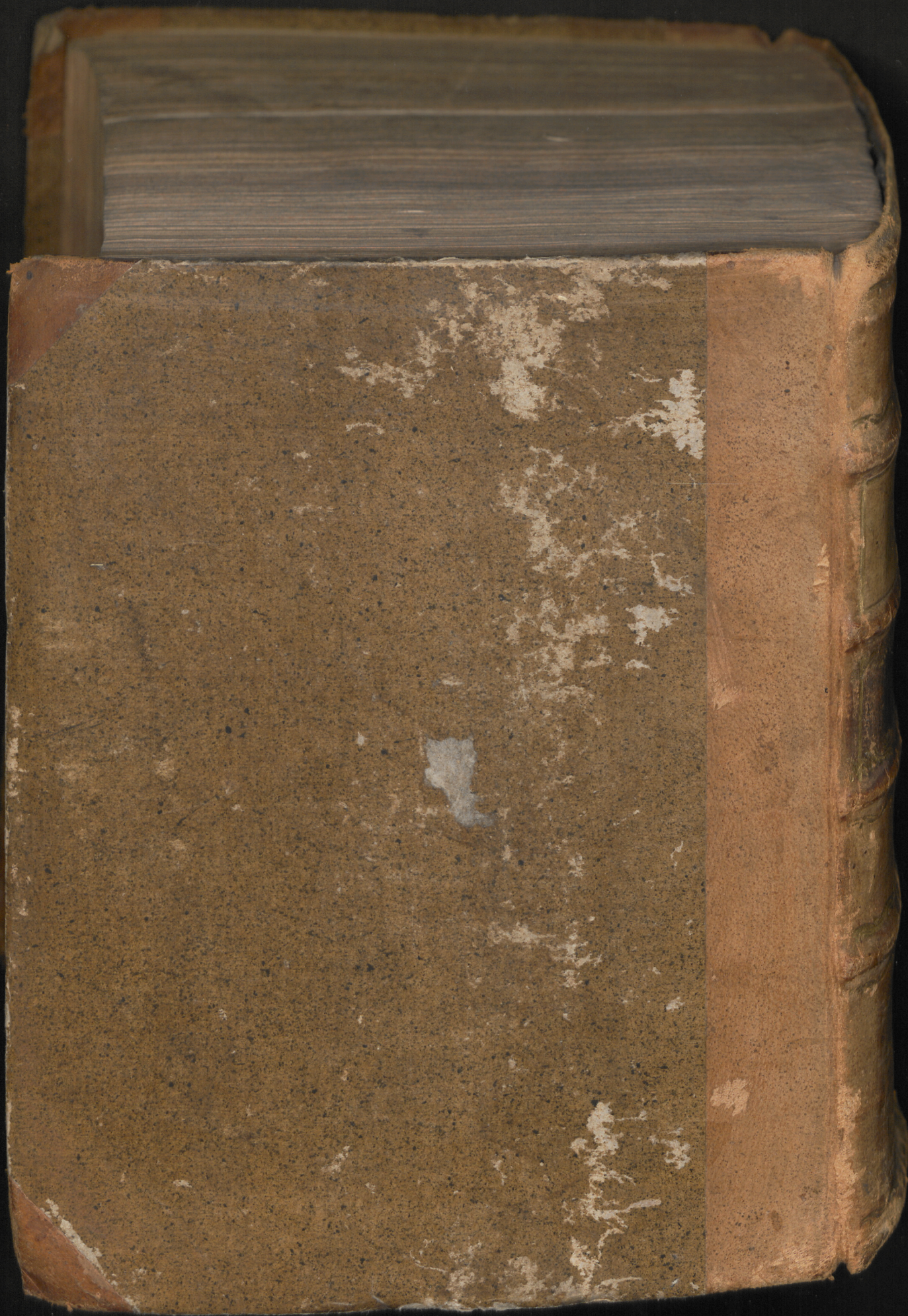
TVA modestia quidem laudes deprecari mihi videtur; debet tamen publicum hocce testimonium indefessae TVAE diligentiae, qua cum in Salana musarum sede, tum in hac alma, per nouem annos et quod excurrit, non solum aliorum, me longe celebriorum viro- rum scholas, verum etiam omnes meas auditiones frequentasti, ac me duce arte disputatrice vsus es. Sed non satis habuisti strenue militasse in Iurisconsultorum castris, potius TVAS singulares ingenii dotes iam aliis litterarum cupidis probasti, nunc ipsum vires ingenii periclitaris, publicum scientiae documentum proprio Marte edis atque in cerramen descendis. Adgressus es, me suatore, argumen- tum profecto non infimum, cum diuersitas tradentium illud incertum facit, quod TIBI sane laudi ducitur. Laetor igitur de feliciore litterarum TVARVM statu, meumque erga TE affectum publice exprimo. Gratulor Tuos conatus ac Tuum eruditionis specimen, ac mea vota aliis intermisceo. Perge ea, quam ingressus es, plena virtutis, pietatis, sapientiae ac gloriae incedere via, non Tibi deerunt iusta industriae atque eruditionis TVAE praemia, quae, vt con- festim atque ex voto eueniant, ex animo adprecor ac voueo. De me tandem TIBI persuadeas, me, quantum ego possum, TIBI, sa- luti TVAE, commodisque TVIS summo cum studio semper praesto futurum. Dabam Marburgi Cattorum, die XXIII mensis Martii anno post restorationem salutis humanae 1616 cclx.

ergo ratione, quae vassallos a renouatione inuestiturae, si vnus ex pluribus dominis, qui commune (gesamtschaftliches) dominium directum tenent, ex vita discesserit, leges liberant, eadem plures vassallos obitu vnus confortis a renouatione immunes praedicare vale-
(b). Et ita respondit illustris Iurisconsultorum ordo, qui in annarum artium mercatura floret, ad rogationem curiae client-
Geraniensis illustrissimorum S. R. I. Ruthenorum anno
vii mense Dec.

CHRISTOPH L. B. de M. clolcccx, 4t. cap. II sect.
de indiuiduitate, siue 1 aph. III n. 22 p. 32.
viduarum, Francof. ad

NOBILISSIMO AC DOCTISSIMO

RESPONDENTI AESTVMATISSIMO

FAVSTA ADPRECATVR

RAESES.

TVA laudes deprecari mihi videtur; de beo
tamen publicum monium indefessae TVA diligentiae,
qua cum in Sal... le, tum in hac alma, per nouem annos
et quod excurrit... ruum, me longe celebriorum viro-
rum scholas, ver... meas auditiones frequentasti, ac
me duce arte disputa... ed non satis habuisti strenue mi-
litalle in iurisconsulto... rius TVA singulares ingenii
dotes iam aliis literarum... ti, nunc ipsum vires ingenii
periclitaris, publicum sci... tum proprio Marte edis
atque in cerramen descendis... me suasore, argumen-
tum profecto non infimum, ... cadentium illud incer-
tum facit, quod TIBI sane laud... r igitur de feliciori
literarum TVARVM statu, me... affectum publice
exprimo. Gratulor Tuos conatus... onis specimen,
ac mea vota aliis intermisceo. Perge... ffuses, plena
virtutis, pietatis, sapientiae ac gloriae... on Tibi de-
erunt iusta industriae atque eruditionis T... ae, vt con-
festim atque ex voto eueniant, ex animo... neo. De
me tandem TIBI persuadeas, me, quantum... bi, fa-
luti TVA E, commodisque TVIS summo cum... esto
futurum. Dabam Marburgi Cattorum, die X... rrii
anno post restorationem salutis humanae clol.

